

ИНСТИТУТ ЗА ИЗСЛЕДВАНИЯ
В ОБРАЗОВАНИЕТО

ГОДИШЕН ДОКЛАД

ЗА 2022 г.

Институт за изследвания в образованието

Съдържание

Обща информация.....	3
Дейности през 2022 г.....	5
Изследователски програми.....	5
Програма „Ефективност и ефикасност на образованието“	5
Програма „Саморегулиране на ученето“	7
Обучения	9
Публичност	10
Управителен съвет.....	10
Екип.....	10
Финансова информация.....	10

Обща информация

Фондация „Институтът за изследвания в образованието“ е юридическо лице с нестопанска цел в обществена полза. Фондацията е регистрирана в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 18.02.2019 г.

Мисията на Института за изследвания в образованието (ИИО) е да подпомага развитието на модерна образователна система в България чрез провеждане на приложни изследвания и прилагане на изследователски подходи за изграждане на аналитичен капацитет в училищното образование.

Институтът за изследвания в образованието осъществява независими изследвания и анализи за осигуряване на качествено образование за всички ученици, подобряване на техните академични постижения и формиране на умения на 21 век. Изследователските програми на ИИО са насочени към провеждане на изследвания, които са научно издържани и отговарят на нуждите на педагогическите специалисти и на лицата, вземащи решения в областта на образованието. Дейностите на ИИО включват:

- оценка на качеството на образованието;
- разработване и прилагане на аналитични модели и инструменти за оценка на ефективността и ефикасността на образованието;
- аналитична подкрепа за провеждането на основани на доказателствата образователни политики;
- подпомагане на разработването и прилагането на образователни програми и проекти;
- мониторинг и оценка на ефективността и въздействието на различни програми и проекти в сферата на образованието;
- систематично събиране, обработка, анализ и разпространение на данни, свързани с образованието;
- осигуряване на аналитична подкрепа на училищата за въвеждане и прилагане на устойчиви иновативни модели и практики за осигуряване на качеството на образованието;
- подпомагане на публичния дебат по образователни теми.

От създаването си ИИО осъществява новаторски за България изследователски дейности, чрез които подпомага Министерството на образованието и науката, училищата, учителите и различни неправителствени организации в техните усилия да осигурят качествено училищно образование, в т.ч.:

- Реализиране на изследователска програма „Ефективност и ефикасност на образованието“, в рамките на която се разработват и валидират специализирани инструменти за оценка на образователната ефективност и ефикасност; провеждат се тематични изследвания и анализи; осъществяват се оценки на образователни програми и проекти; изготвят се насоки към политиките; създават се и се поддържат бази данни за училищното образование в България.
- Реализиране на изследователска програма „Качество на училищния живот“. В рамките на програмата ИИО създаде и валидира надежден инструментариум за оценка на качеството на училищния живот и на капацитета на учителите за ефективно ангажиране на учениците и задържането им в училище.
- Реализиране на изследователска програма „Саморегулиране на ученето“. В рамките на програмата ИИО създаде, апробира и валидира система от инструменти за диагностика и проучване на мотивацията, ангажираността и уменията за саморегулирано учене на учениците (в присъствена и онлайн учебна среда). Това предостави на училищата набор от взаимнообвързани, надеждни, валидни и прецизни диагностични инструменти за аналитична подкрепа на комплексни мерки за подкрепа и подобряване на ефективността на ученето.
- Оценка на въздействието на различни образователни програми и проекти.

Резултатите от изследванията на ИИО се използват за информиране на образователните политики и практики и за подпомагане на лидери, политици, преподаватели и учащи.

Дейности през 2022 г.

Основен фокус на изследователската дейност на ИИО през 2022 г. беше понататъшното развитие на изследователската програма за формиране на умения за саморегулация на ученето. През периода 2021-2022 г. ИИО разработи и валидира система от инструменти за диагностика на мотивацията, ангажираността и умения за саморегулирано учене и започна целенасочено са подпомага отделни училища в усилията им да подобрят ефективността на образованието. За този период Институтът за изследвания в образованието е подкрепил 41 училища целенасочено да прилагат основани на данни подходи и педагогически модели, които стимулират включването на учениците в учебния процес, поемането на отговорност за собственото им учене, когнитивното им ангажиране и активно участие в създаването на знание, като и развитието на ключови социално-емоционални умения и умения за учене.

Наред с това ИИО продължи да осъществява тематични изследвания по задание на различни институции и да подпомага методологично и аналитично неправителствени организации, развиващи дейност в сферата на образованието. Основен фокус на тази подкрепа е работата с данни за оценка на ефективността и въздействието на различни образователни интервенции.

Друга основна насока на дейността на ИИО през 2022 г. е организирането и провеждането на специализирани обучения на различни институции и организации в сферата на образованието и социалните изследвания.

Изследователски програми

Програма „Ефективност и ефикасност на образованието“

Изследване на интеграцията на децата бежанци в българската образователна система

По задание на Върховния комисариат за бежанците на ООН ИИО проведе проучване на интеграцията на децата бежанци в българската образователна система. Изследването разглежда интеграцията на децата бежанци и търсещи убежище в националната образователна система на България, като отчита влиянието на политиките, училищните практики и индивидуалните и семейните обстоятелства. Като използва цялостен теоретичен модел, то разглежда основните образователни, социални и емоционални нужди на учениците бежанци и факторите, които влияят върху образователната им интеграция. Съчетавайки количествени данни, получени от публични източници и правителствени институции, с качествени данни, събрани чрез интервюта, фокус групи и посещения на място, изследването идентифицира и картографира съществуващите предизвикателства по отношение на достъпа и ефективното участие в образованието. Специално внимание се обръща на интеграцията на непридружени и/или разделени деца, като са изследвани специфичните предизвикателства, с които се сблъскват тези деца. Отправени са конкретни препоръки към политиките, с цел улесняване на успешното им интегриране в българската образователна система на търсещите убежище и бежанците. Препоръките са насочени към осигуряване на цялостен подход и координирани политики, включващи икономически, социални, образователни и здравни интервенции за насърчаване на записването и участието в предучилищно и училищно образование, както и за подобряване на информационната безопасност с ключови данни.

Проучване за проследяване реализацията на пазара на труда на завършилите професионално образование и обучение и изследване удовлетвореността на учениците, учителите, привлечените представители от бизнеса и науката и работодателите от придобитите знания и умения на учениците, преминали допълнителна практика в реална работна среда по проект „Ученически практики – 2

С проучването, започнало в края на 2022 г., се цели установяване на степента на постигане на индикаторите за резултат по проект BG05M2OP001-2.015-0001 „Ученически практики - 2“, реализиран по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ (ОП НОИР) 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове. По-конкретно, с него се цели да се проследи реализацията на завършилите професионално образование и обучение през 2022 г. и да се събере обратна връзка от ученици, учители, работодатели и представители на науката и бизнеса, чрез която да се оцени доколко дейностите по проекта са релевантни, адекватни и успешни.

В обхвата на проучването се включват дейности по подбор, събиране, обработка и анализ на административни данни от регистрите на МОН, НОИ, НАП и Агенцията по заетостта; разработване на въпросници/анкетни карти и провеждане на проучвания сред ученици, учители, работодатели и представители на бизнеса и науката.

Програма „Саморегулиране на ученето“

Създаване и валидиране на система от инструменти за диагностика и проучване на мотивацията, ангажираността и уменията за саморегулирано учене на учениците

През 2022 г. ИИО приключи изпълнението на проект „Създаване и валидиране на система от инструменти за диагностика и проучване на мотивацията, ангажираността и уменията за саморегулирано учене на учениците (в присъствена и онлайн учебна среда), както и на въздействието на онлайн обучението върху тях“ с финансовата подкрепа на Фондация „Америка за България“. Целта на проекта беше да подпомогне училищата в техните усилия за повишаване на ефективността на ученето и преподаването от разстояние в електронна среда и в смесени (присъствени и онлайн) форми на обучение чрез създаване, апробиране, валидиране и прилагане на цялостна система от изцяло нови за България инструменти за диагностика на поведенческа, емоционална и когнитивна ангажираност на учениците с ученето; умения на учениците за саморегулирано

учене в онлайн и присъствена среда; мотивация на учителите за ефективно преподаване онлайн и в смесени форми.

Разработени и валидирани са 16 психологически скали за диагностика на основните елементи на саморегулираното учене и 3 скали за измерване на ангажираността на учениците. Разработеният инструментариум позволява измерване на умения и нагласи, характерни за целия цикъл на саморегулация на ученето. Създадените и валидирани инструменти измерват 5 вида мотивационни нагласи и афективни реакции, 7 вида умения за управление на усилията и ресурсите в процеса на учене, 4 вида умения за прилагане на когнитивни и метакогнитивни стратегии и 3 вида ангажираност.

С реализирането на проекта училищата получиха достъп до нови инструменти за проследяване на напредъка на учениците и предоставяне на обратна връзка.

[Аналитичният доклад](#), представящ разработените инструменти е публикуван на интернет страницата на ИИО.

С оглед самостоятелното използване на валидираните инструменти от учители, училища, различни организации и институции е подготвен и публикуван [Наръчник за оценяване на уменията за саморегулирано учене](#).

Проект “#учимЗаедно” по програма „Учим заедно: Преодоляване на образователните трудности, причинени от пандемията”

През 2022 г. ИИО оказва методическа и изследователска подкрепа на ПМГ „Проф. Емануил Иванов“ и ОУ „Св. Паисий Хилендарски“ гр. Кюстендил при изпълнението на [проект “#учимЗаедно”](#) по програма „Учим заедно: Преодоляване на образователните трудности, причинени от пандемията”. Програмата е реализирана от Фондация „Заедно в час” с финансовата подкрепа на Фондация „Америка за България”.

В рамките на проекта ИИО проведе две изследвания на уменията за саморегулирано учене на учениците. Беше изготвен [Наръчник „Нагласи за развитие”](#). Бяха проведени серия от обучения за учители.

Изследване на саморегулираното учене в 25 училища по програма „Училища за пример“

ИИО проведе изследване на саморегулираното учене в 25 училища, участващи в програма „Училища за пример“ на Фондация „Заедно в час“. Изследването беше проведено чрез комбиниране на разработените от ИИО инструменти за измерване на саморегулираното учене и за измерване на качеството на училищния живот. Резултатите от изследването бяха представени в 25 училищни доклада. Беше проведено и специализирано обучение за работа с данните и за разчитане на анализа от докладите на училищата.

Обучения

През 2022 г. Институтът за изследвания в образованието проведе специализирани обучения за учители, учени, експерти и докторанти, в т.ч.:

- (1) Обучения за учени, експерти, студенти и докторанти от Института по философия и социология при БАН. През 2022 г. ИИО организира и проведе специализиран интерактивен семинар на тема „SPSS за начинаещи (второ ниво) – работа с файлове с данни от easySHARE и основни методи за анализ от статистическата теория за изводи и заключения“. Обучението е проведено в рамките на проект към НПКНИ 2020-2027 г. – Консорциум SHARE ERIC Bulgaria за научната инфраструктура за „Изследване на здравето, застаряването и пенсионирането в Европа (Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe – SHARE (СПОРАЗУМЕНИЕ № Д01-264/19.11.2021 г. между МОН и ИФС-БАН): Дейност 1. Поддържане и развиване дейността на изградената национална разпределена инфраструктура „SHARE-ERIC България“, Поддейност 1.1. Повишаване на научноизследователския капацитет за работа с информация и данни.
- (2) Обучения за педагогически специалисти. През 2022 г. ИИО проведе серия от обучения за учители с фокус върху саморегулираното учене, работата с данни и формирането на нагласи за развитие.

Публичност

Всички аналитични доклади на ИИО, разработени през годината, са публикувани на интернет страницата на ИИО и широко отразени от редица медии.

Управителен съвет

Институтът за изследвания в образованието се управлява и представлява от изпълнителния директор Асенка Христова.

Управителният съвет на ИИО е в състав (към декември 2022 г.):

Доц. Екатерина Тошева

Асенка Христова

Д-р Светла Петрова

Радосвета Дракева

Добромир Живков

Екип

Екипът на ИИО се състои от образователни експерти със значителен опит в създаването и използването на инструменти за оценка на качеството на образованието, както и на ефективността и въздействието на образователни програми, проекти и интервенции. Той включва образователни икономисти, статистици, социолози, педагози и специалисти по педагогическа и възрастова психология с богат опит в дизайна и провеждането теренни проучвания, статистическата обработка и анализа на данни в сферата на образованието и пазара на труда.

Финансова информация

През 2022 г. приходите на ИИО възлизат на 24 хил. лв. Печалбата от стопанска дейност за годината възлиза на 2 хил. лв.